

C/2024/1574

5.3.2024

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Globální soubor nabídek – od čínské iniciativy ‚Jedno pásmo, jedna cesta‘ po strategii EU ‚Global Gateway‘: vize evropské organizované občanské společnosti“

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(C/2024/1574)

Zpravodaj: **Stefano PALMIERI**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	25. 1. 2023
Právní základ	čl. 52 odst. 2 jednacího řádu stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědná sekce	Vnější vztahy
Přijato v sekci	16. 11. 2023
Přijato na plenárním zasedání	14. 12. 2023
Plenární zasedání č.	583
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	187/0/3

1. Závěry a doporučení

1.1. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) vítá rozhodnutí EU prosazovat zásadu otevřené strategické autonomie Unie, jejímž cílem je investovat do šíření demokratických hodnot, vysokých standardů, řádné správy věcí veřejných a transparentnosti prostřednictvím úspěšných projektů v oblasti infrastruktury. Za tímto účelem EHSV vítá zahájení iniciativy „Global Gateway“, která byla spuštěna na konci roku 2021.

1.2. EHSV uznává, že někteří aktéři – především Čína a Spojené státy – se posunuli kupředu rychleji než Evropská unie (EU), která částečně doplácí na slabou koordinaci na centrální úrovni a z toho vyplývající obtíže při prosazování jednotné a konkurenceschopné investiční politiky.

1.3. EHSV tvrdí, že strategie „Global Gateway“ posílí hospodářské a politické vazby s partnerskými zeměmi Unie, zajistí dodržování jejich demokratických a sociálních zásad a zároveň umožní EU účinně soutěžit na celosvětové úrovni v oblasti zajišťování infrastruktury.

1.4. EHSV zdůrazňuje, že je důležité, aby investiční programy strategie „Global Gateway“ vycházely z posouzení dopadů. Toto posouzení by nemělo zohledňovat pouze aspekty strategického geopolitického významu, ale mělo by také zajistit demokratickou účast na rozvojových iniciativách v partnerských zemích a zaručit hospodářskou, sociální a environmentální udržitelnost projektů.

1.5. EHSV konstatuje, že inkluzivní povaha strategie „Global Gateway“ by členskými státy EU měla umožnit podporovat iniciativy v oblasti infrastruktury a investic, které se provádějí v jiných zemích mimo EU a spadají do oblasti působnosti strategie „Global Gateway“, aniž by musely podléhat předběžnému posouzení dopadu a přímému dohledu evropských institucí, pokud by nebyly požadovány žádné finanční prostředky EU. V této souvislosti je EHSV velmi znepokojen tím, že by do strategie „Global Gateway“ mohly být zahrnuty projekty, které nesplňují vysoké standardy kvality, jako jsou ty, které jsou stanovené v dokumentech EU upravujících postupy posuzování sociálních a environmentálních dopadů.

1.6. EHSV trvá na tom, že je třeba, aby příslušné evropské orgány zajistily podrobné informace a plný přístup k projektům „Global Gateway“ a ke zúčastněným subjektům.

1.7. EHSV navrhuje vytvoření jednotného kontaktního místa při zastoupeních EU s cílem podpořit investice soukromého sektoru a zapojit všechny hospodářské a sociální subjekty na regionální a místní úrovni.

1.8. EHSV poukazuje na to, že stále panuje značná nejasnost, pokud jde o povahu iniciativy „Jedno pásmo, jedna cesta“ (*Belt and Road Initiative* – BRI) a kritéria pro zařazení projektů na její oficiální seznam. Je proto nezbytné, aby Čínská lidová republika (ČLR) poskytovala přesné a aktuální informace o investičních programech souvisejících s iniciativou BRI, aby byla zajištěna větší transparentnost a srozumitelnost této iniciativy.

1.9. EHSV vyjadřuje politování nad skutečností, že do celého procesu přípravy, monitorování, hodnocení a provádění projektů prováděných v rámci iniciativy BRI v EU jsou nedostatečně zapojeny místní evropské subjekty, jako jsou organizace občanské společnosti a sociální partneři. EHSV v tomto ohledu vyjadřuje přání být aktivněji zapojen do klíčových fází rozhodovacího procesu, pokud jde o rozvojové projekty související s iniciativou BRI a strategií „Global Gateway“.

1.10. EHSV se domnívá, že nedostatečná koordinace mezi infrastrukturními programy EU a ČLR vedla k nesrovnalostem v infrastruktuře pro konektivitu, a zdůrazňuje riziko, že investice do iniciativy BRI mohou ohrozit vlastnictví vnitrostátních strategických infrastruktur EU.

1.11. EHSV vyjadřuje znepokojení ohledně nedostatečné koordinace při přistoupení členských států EU k iniciativě BRI, ohledně rizik pro konkurenceschopnost EU, práv pracovníků, praní peněz, zadlužení a environmentálních otázek souvisejících s čínskými investicemi do projektů iniciativy BRI.

1.12. EHSV považuje za nezbytné zlepšit koordinaci mezi orgány EU a jejími členskými státy, pokud jde o iniciativu BRI, aby se zabránilo roztržiténosti vztahů s ČLR, která by poškodila Unii jako celek. Je zásadní zajistit, aby členské státy EU postupovaly vůči Číně společně, a podpořit efektivní komunikaci mezi unijními orgány a Čínou.

1.13. EHSV zdůrazňuje, že je třeba, aby projekty iniciativy BRI a projekty strategie „Global Gateway“ splňovaly celou řadu zásad a cílů, včetně dodržování hodnot EU a předkládání podrobných posouzení dopadů, aby byla zajištěna jejich vhodnost.

1.14. Podle názoru EHSV musí být **projekty spadající do iniciativy BRI** a prováděné ve 27 členských státech EU nebo mimo ně, do nichž jsou však zapojeny hospodářské subjekty z členských států EU (jakožto příjemci, dodavatelé nebo dárce), a **projekty strategie „Global Gateway“** podrobeny **posouzení hospodářského, finančního, sociálního, environmentálního a právního dopadu**, které prokáže jejich vhodnost a slučitelnost s hodnotami EU a výše zmíněnými zásadami a cíli uvedenými v odstavci 5.1.1.

2. Úvod

2.1. V posledních letech se prohloubily globální rozdíly v investicích mezi zeměmi s vysokými příjmy a zeměmi s nižšími středními příjmy, zejména v důsledku dopadů „polykrize“ vyvolané pandemií, ruskou invazí na Ukrajinu a nejnovějším izraelsko-palestinským konfliktem.

2.1.1. Tento nedostatek finančních prostředků, jenž má rovněž negativní dopad na globální konektivitu, je pro hlavní globální hráče na světové scéně příležitostí k rozšíření jejich sféry geopolitického vlivu v situaci, kdy je politika v oblasti infrastruktury v současnosti zcela zásadní.

2.2. V posledním desetiletí některé země zavedly strategii, jejímž prostřednictvím mohou dávkovat tzv. měkkou sílu a politický vliv prostřednictvím velkých investičních programů zaměřených na partnerské země: iniciativa „Jedno pásmo, jedna cesta“ (BRI), kterou v roce 2013 zahájila ČLR, „Partnerství pro globální infrastrukturu a investice“ (Partnership for Global Infrastructure and Investment – PGII) Spojených států, iniciativa „Clean Green Initiative“ Spojeného království, „Partnerství pro kvalitní infrastrukturu“ Japonska a „Hospodářský koridor Indie – Blízký východ – Evropa“ (IMEC).

2.3. Také Evropská unie zavedla v prosinci 2021 vlastní strategii „Global Gateway“, a to jak na podporu globálního propojení, tak i jako reakci na iniciativu BRI, která v posledním desetiletí několikrát narušila jednotu EU.

2.3.1. Přinejmenším do roku 2019 chyběla jednotná politika 27 členských států EU vůči iniciativě BRI, pokud jde o:

- **společnou vizi této iniciativy**, kdy 18 členských států EU podepsalo v náhodném pořadí s Čínou memoranda o porozumění ⁽¹⁾ a 20 členských států EU se připojilo k hlavnímu finančnímu nástroji iniciativy BRI, tedy k Asijské bance pro investice do infrastruktury (AIIB) ⁽²⁾, aniž by toto připojení bylo předem dohodnuto s orgány EU,
- **dopady, které by se mohly projevit jak v rámci politik sousedství** (např. dopady seskupení 14 + 1 zemí za účasti 9 členských států EU ⁽³⁾, zejména v balkánském regionu), **tak v již zavedených programech EU**, jako je transevropská dopravní síť TEN-T (Trans-European Transport Network).

2.4. V roce 2019 se strategie EU vůči iniciativě BRI radikálně změnila. Společné sdělení Evropské komise a vysokého představitele pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku s názvem EU–Čína – Strategický výhled ⁽⁴⁾ stanoví konečný posun od vize Číny jako „**strategického partnera**“ k diferencovanému rámci, v němž je Čína vnímána jako „**spolupracující partner, vyjednávací partner, ekonomický konkurent a systémový soupeř**“. Tento okamžik představuje klíčový bod ve vztazích EU s Čínou, protože Čína začíná být po všech stránkách vnímána především jako systémový soupeř, a rozhodujícím způsobem se tak vzdaluje roli partnera. Jsou stanoveny tři cíle: i) prohloubit spolupráci s Čínou s cílem prosazovat na celosvětové úrovni společné zájmy; ii) usilovat o vyváženější a recipročnější hospodářské vztahy; iii) posílit vlastní domácí politiky a průmyslovou základnu. Stanoveno je rovněž deset opatření, která mají být přijata prostřednictvím zajímavého nového prvku, jímž je jednotný přístup, který má zaujmout všech 27 členských států EU. Tímto dokumentem EU vlastně požaduje, aby politice jedné Číny („**One China Policy**“), kterou EU přijala, odpovídala na čínské straně politika jedné Evropy („**One Europe Policy**“), bez jakéhokoli rozdělování v rámci EU.

2.5. Tato změna přístupu – na straně EU – byla v letech 2020–2022 posílena důsledky krize způsobené pandemií COVID-19 (přerušování dodavatelských řetězců zboží a služeb, závislost na dodávkách strategického zboží atd.), dopady zbabělé agrese Ruska vůči Ukrajině (energetická závislost, inflace, stagnace, příliv ukrajinských uprchlíků) a řadou politik prováděných ČLR (odvetná opatření vůči sankcím EU za porušování lidských práv, obchodní opatření namířená proti jednotnému trhu a kontroverzní postoj Číny k válce na Ukrajině).

2.6. Právě v této souvislosti EU prostřednictvím závěrů Rady ze dne 29. března 2022 prosazovala **zásadu otevřené strategické autonomie Evropské unie** s cílem dosáhnout zásady, jejímž prostřednictvím by se naplnil závazek přijatý na summitu ve Versailles ve dnech 10. a 11. března 2022 „přijmout větší odpovědnost za vlastní bezpečnost EU a podniknout další rozhodné kroky k budování naší evropské suverenity, snížení závislosti a navržení nového modelu růstu a investic do roku 2030“, a to, tím že bude „usilovat o svoji hospodářskou a finanční autonomii a zároveň bude zachovávat svoji otevřenost, globální spolupráci s podobně smýšlejícími partnery a konkurenceschopnost a využívat jejich potenciálních přínosů“.

2.7. Podle závěrů Rady by iniciativa „Global Gateway“ měla rovněž přispět k dosažení otevřené strategické autonomie EU „**prosazováním demokratických hodnot a vysokých standardů, řádné správy věcí veřejných a transparentnosti**“, jakož i „**využíváním eura ve finančních tocích souvisejících s rozvojem**“.

2.8. Na základě nedávného geopolitického vývoje se EHSV – jakožto „domov“ evropských organizací občanské společnosti – domnívá, že je přinejmenším vhodné pečlivě posoudit jak strategii „Global Gateway“, tak iniciativu BRI.

3. Strategie Evropské unie „Global Gateway“

3.1. Prostřednictvím strategie „Global Gateway“ se EU zavazuje uvolnit v letech 2021–2027 investice ve výši až 300 miliard EUR na zlepšení propojovací digitální, energetické a dopravní infrastruktury a posílení systémů zdravotnictví, vzdělávání a výzkumu po celém světě.

3.2. Z pohledu EU může nedostatek investic do konektivity bránit zotavení ze současné krize a připravenosti na budoucí mimořádné události (*polykrize*). Nedostatečná infrastruktura navíc omezuje hospodářský potenciál propojení mezi EU, Asií a dalšími regiony.

⁽¹⁾ Bulharsko, Česko, Estonsko, Chorvatsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko.

⁽²⁾ Belgie, Dánsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Španělsko, Švédsko.

⁽³⁾ Bulharsko, Česko, Estonsko, Chorvatsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Řecko, Slovensko a Slovinsko spolu s Albánií, Bosnou a Hercegovinou, Severní Makedonií, Černou Horou, Srbskem.

⁽⁴⁾ JOIN/2019/5 final.

3.3. Cílů strategie „Global Gateway“ je celá řada:

- a. zajištění nových trhů pro zboží a služby z EU;
- b. poskytnutí vhodné alternativy ke konkurenčním modelům rozvoje, jako je iniciativa BRI;
- c. usnadnění dosažení cílů dekarbonizace ve světě, které jsou základem Zelené dohody pro Evropu;
- d. podpora potvrzení a *de facto* rozšíření lidských a pracovních práv, bezpečnostních, technických a obchodních norem Unie jako celosvětového standardu a tím posílení ambicí Evropy v oblasti otevřené strategické autonomie.

3.4. Strategie „Global Gateway“ v roce 2022 získala větší impulz díky řadě důležitých regionálních investičních balíčků, které s ní jsou propojeny. Jedná se o „Global Gateway Afrika–Evropa“ z února 2022, jež slibuje mobilizovat až 150 miliard EUR na investice (na 11 strategických dopravních koridorů, které mají usnadnit mobilitu a obchod v Africe a mezi Afrikou a Evropou, na činnosti za účelem rozvoje a posílení regionálních a kontinentálních hodnotových řetězců s cílem optimalizovat africkou kontinentální zónu volného obchodu a na postavení mostu přes řeku Cross na hraničním přechodu Mfum-Ekok mezi Kamerunem a Nigérií, který posílí propojení mezi Hospodářským společenstvím států západní Afriky a Hospodářským společenstvím států střední Afriky), o investiční balíček „Global Gateway“ pro region zemí ASEAN v hodnotě 10 miliard EUR a o iniciativu Team Europe týkající se udržitelné konektivity, jež propojí EU a ASEAN.

3.4.1. V únoru 2022 byl oznámen další regionální investiční balíček pro oblast západního Balkánu. Evropská komise přislíbila investice ve výši 3,2 miliardy EUR na podporu 21 projektů v odvětví dopravy, digitalizace a environmentální a energetické udržitelnosti. Plán pomůže překlenout rozdíly v rozvoji mezi EU a regionem a podpoří hospodářské oživení po pandemii ⁽⁵⁾.

3.5. Na konci roku 2022, tedy rok po zahájení strategie „Global Gateway“, přidělila EU více než 9 miliard EUR ve formě grantů na klíčové investice v Africe, Latinské Americe, Karibiku a Tichomoří. EU rovněž schválila finanční záruky ve výši dalších 6,05 miliardy EUR na podporu 40 investičních programů v subsaharské Africe, Latinské Americe a asijsko-tichomořském regionu, které by měly přinést více než 50 miliard EUR na investice do klíčových odvětví. Kromě toho bylo dohodou mezi EFSD+ a EIB podepsanou v květnu 2022 zaručeno krytí ve výši 26,7 miliardy EUR na úvěry poskytované státům v oblastech, jako jsou čistá energie a zelená infrastruktura. V tomto ohledu již bylo schváleno 34 projektů v investiční hodnotě 7,4 miliardy EUR. Pokud jde o země západního Balkánu a jihovýchodní sousední země, mobilizovaly dosud EU a evropské finanční instituce 14 miliard ze 77 miliard EUR plánovaných do roku 2027 ⁽⁶⁾.

3.6. Mezi hlavní projekty ⁽⁷⁾ v rámci strategie „Global Gateway“, kterým členské státy EU v roce 2023 a na začátku roku 2024 přisuzují nejvyšší prioritu, patří navázání dvoustranných partnerství se státy bohatými na přírodní zdroje, zejména v subsaharské Africe a Latinské Americe a Karibiku. Jejich cílem je pomoci těmto regionálním celkům prosazovat investice napříč hodnotovými řetězci kritických surovin. V partnerských zemích se tak podpoří rozvoj regionálních hodnotových řetězců, čímž se diverzifikuje jejich hospodářství a vytvoří místní přidaná hodnota.

3.7. Hodnocení strategie „Global Gateway“

3.7.1. EHSV vítá spuštění strategie „Global Gateway“ a doufá, že tato strategie přispěje k prosazení otevřené strategické autonomie EU. EHSV se domnívá, že tak bude možné posílit hospodářské a politické vazby s partnerskými zeměmi, zajistit potvrzení demokratických a sociálních zásad a umožnit EU účinně konkurovat především Číně a Spojeným státům v oblasti poskytování globální infrastruktury.

3.7.2. V současné situaci se EHSV domnívá, že strategie „Global Gateway“ může převzít úlohu nástroje politické, hospodářské a bezpečnostní stabilizace zemí bezprostředně sousedících s Unií a posílit tak evropské geopolitické pozice, a to jak z hlediska řešení hlavních příčin migrace do Evropy, tak z hlediska zmírňování politických, hospodářských, sociálních a environmentálních rizik.

⁽⁵⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_22_1362.

⁽⁶⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_22_7656.

⁽⁷⁾ <https://www.politico.eu/article/eu-sets-outs-projects-to-make-global-gateway-visible-on-the-ground/>.

3.7.3. EHSV uznává, že tato iniciativa je příležitostí ke zlepšení účinnosti a soudržnosti politik EU v oblasti investic a konektivity, má však pochybnosti o tom, zda je skutečně možné mobilizovat nezbytné finanční prostředky⁽⁸⁾. Není jasné, jak velká část slíbených investic bude skutečně realizována. Téměř polovinu z 300 miliard EUR, které chce Evropská komise mobilizovat, by měl přinést soukromý sektor. V prosinci 2022, rok po oficiálním zahájení iniciativy, se zdá, že zapojení soukromého sektoru je stále okrajové nebo přinejmenším ve fázi definování⁽⁹⁾.

3.7.4. EHSV se domnívá, že iniciativa „Global Gateway“, která se zaměřuje především na omezení rizik dluhové zátěže partnerských zemí, zřejmě nabízí spolehlivější příležitost pro rozvoj globální infrastruktury než jiné alternativy, jako je například iniciativa BRI. Model financování EU je kombinací grantů, zvýhodněných úvěrů a záruk na podporu investic soukromého sektoru, zatímco iniciativa BRI se zaměřuje především na úvěry. EHSV zdůrazňuje, že k tomu, aby byla strategie „Global Gateway“ konkurenceschopná vzhledem k investičním iniciativám třetích stran, je důležité zjednodušit administrativní postupy při přidělování finančních prostředků a zajistit, aby byly postupy spojené s nezbytným posouzením hospodářských, sociálních a environmentálních dopadů prováděny ve stanovených a přiměřených lhůtách, které zaručí jejich účinnost a účelnost pro zapojené subjekty.

3.7.5. EHSV se domnívá, že strategie „Global Gateway“ by měla zajistit větší strategickou koordinaci mezi fondy EU a fondy zaváděnými 27 členskými státy EU. Dosud zcela chybí strategická koordinace, kterou musí organizovat a koordinovat sama Unie v souvislosti s určitými strategickými cíli EU⁽¹⁰⁾.

3.7.5.1. EHSV vyjadřuje politování nad tím, že pro první zasedání rady pro „Global Gateway“, které se konalo dne 11. prosince 2022, nebyly poskytnuty dostatečné informace (např. ohledně složení této rady), a to jak kvantitativní, tak kvalitativní.

3.8. EHSV je ochoten pořádat pravidelná setkání mezi radou pro „Global Gateway“ a organizacemi občanské společnosti a sociálními partnery s cílem zajistit neustálý tok informací pro místní zúčastněné strany, které mají o iniciativu zájem, a posoudit a zdůraznit strategickou povahu strategie „Global Gateway“.

3.8.1. EHSV opakuje, že investiční programy strategie „Global Gateway“ musí být založeny na posouzení dopadů, které bude klást důraz nejen na geopolitické strategické aspekty, ale také na zajištění demokratické odpovědnosti za rozvojové iniciativy v partnerských zemích a hospodářské, sociální a environmentální udržitelnosti projektů. EHSV poukazuje na to, že zatímco u investičních projektů financovaných EIB je zajištěno, že budou podrobeny posouzení a monitorování hospodářského, sociálního a environmentálního dopadu, přetrvávají výhrady k investičním projektům financovaným z jiných fondů EU, a to kvůli nejasnostem ohledně způsobu, jakým se provádí posuzování dopadu, monitorování a realizace opatření každého projektu.

3.8.1.1. Další nejasnost souvisí s velmi inkluzivní povahou strategie „Global Gateway“, která by členskými státy EU umožnila podporovat jednostranně nebo dvoustranně financované infrastrukturní a investiční projekty bez přímého dohledu evropských orgánů, pokud by nebyly požadovány žádné finanční prostředky EU. Z tohoto důvodu se EHSV obává, že do této iniciativy mohou být zahrnuty i projekty, které nejsou v souladu s hospodářskými, sociálními a environmentálními normami EU, a mohly by tak uniknout odpovídajícímu posouzení hospodářského, sociálního a environmentálního dopadu.

3.8.1.2. EHSV se proto domnívá, že u každého projektu musí být provedeno posouzení dopadu, které bude respektovat jeho demokratickou odpovědnost a finanční udržitelnost, a to jak pro EU, tak pro dotčené členské státy, a zajistí jeho přínos:

- ke zmírňování změny klimatu,
- k ochraně životního prostředí,
- k potvrzení lidských a pracovních práv,
- ke konkurenceschopnosti EU.

3.9. EHSV se domnívá, že v zájmu potvrzení nezbytné transparentnosti iniciativy „Global Gateway“ by měly být všechny projekty „Global Gateway“ registrovány na portálu iniciativy se všemi nezbytnými informacemi jak o investičních projektech, včetně posouzení jejich hospodářského, sociálního a environmentálního dopadu, tak o státních a nestátních subjektech zapojených do projektů.

⁽⁸⁾ [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2023\)739296](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2023)739296).

⁽⁹⁾ <https://foreignpolicy.com/2023/01/10/europe-china-eu-global-gateway-bri-economic-development/>.

⁽¹⁰⁾ <https://www.bruegel.org/blog-post/global-gateway-real-step-towards-stronger-europe-world>.

3.9.1. EHSV vítá vytvoření portálu Team Europe Partnership Portal spojeného s iniciativou „Global Gateway“, domnívá se však, že má v sobě potenciál pro lepší provádění.

3.10. EHSV se domnívá, že orgány EU a členské státy by měly postupovat tak, aby zajistily účinné informování a komunikaci o příležitostech, které může iniciativa „Global Gateway“ poskytnout regionálním a místním státním i nestátním subjektům, a současně zajistit aktivaci jednotného kontaktního místa na zastoupeních EU, a usnadnit tak investice soukromého sektoru EU a zapojení všech potenciálních hospodářských a sociálních subjektů, a to veřejných i soukromých.

4. Strategie „Jedno pásmo, jedna cesta“

4.1. Strategie „Jedno pásmo, jedna cesta“ (*Belt and Road Initiative – BRI*) nasměrovala od roku 2013 přibližně 962 miliard USD na výstavbu infrastruktury (573 miliard USD) a nefinanční investice (389 miliard USD) po celém světě⁽¹¹⁾.

4.2. Mezi deklarované cíle iniciativy BRI patří koordinace rozvojových strategií a posílení propojení mezi zúčastněnými zeměmi prostřednictvím výstavby infrastruktury, jako jsou železnice, dálnice, přístavy a potrubí, a podpora obchodních, finančních a mezilidských výměn. Iniciativa BRI má podepsáno více než 200 dokumentů o spolupráci se 151 zeměmi a 32 mezinárodními organizacemi.

4.3. Prostřednictvím rozvoje infrastruktury v zahraničí plní iniciativa BRI řadu cílů:

- a. podpora vývozu (17,1 % HDP v roce 2022) a zajištění absorpce nadprodukce čínské výroby, která není absorbována domácí poptávkou, v odvětvích, jako je železo a ocel, hliník, cement, uhlí, sklo a papír;
- b. zajištění lepšího přístupu ke komunikačním trasám a mezinárodnímu obchodu pro západní čínské regiony (vzdálené od lodní dopravy, jako je Jün-nan a Sin-ťiang) prostřednictvím výstavby dopravní infrastruktury ve Střední Asii a jihovýchodní Asii;
- c. zvýšení globálního vlivu Číny a zpochybnění – prostřednictvím Asijské banky pro investice do infrastruktury – dominantní úlohy institucí, jako je Světová banka a Asijská rozvojová banka, s cílem dosáhnout komplexní reformy systému;
- d. podpora čínského obchodu a investic v zahraničí, kdy iniciativa BRI může být důležitým nástrojem k podpoře úlohy čínské měny, juanu renminbi, jakožto mezinárodní měny;
- e. výstavba nové logistické infrastruktury by Číně mohla umožnit získávat část svých dodávek energie alternativními cestami než přes Malacký průliv, přes který podle odhadů prochází 80 % čínského dovozu ropy.

4.4. V posledních letech iniciativa BRI zpomalila, a to jak z hlediska počtu nových projektů, tak i z hlediska hodnoty podepsaných smluv. V roce 2022 uzavřela Čína 5 514 nových smluv (o 743 méně než v roce 2021) v hodnotě 130 miliard USD (-3,3 %) (12). Je pravděpodobné, že toto zpomalení souvisí s faktory, jako je větší obezřetnost čínských vývojářů a investorů, pokud jde o proveditelnost a ekonomickou návratnost investic, a nižší ochotu partnerských zemí nově se zadlužit za účelem financování projektů souvisejících s iniciativou BRI.

4.4.1. Několik partnerských zemí zjistilo u infrastruktury financované v rámci iniciativy BRI stovební závady, což zpochybnuje kvalitu projektů plánovaných v rámci iniciativy (13). Některé projekty byly zároveň pozastaveny nebo zrušeny kvůli obavám z nadměrného zadlužení, příliš vysokých cen a případů korupce (14). Provedení některých projektů navíc významně přispělo k finanční nestabilitě některých partnerských zemí. V případě Černé Hory, jejíž 25 % veřejného dluhu drží Čína, jsou dluhy vzniklé za účelem financování infrastrukturních projektů spojených s iniciativou BRI často považovány za spouštěč neudržitelnosti dluhu této země (15).

4.4.2. Iniciativa byla kritizována za nedostatečnou transparentnost, pokud jde o environmentální normy projektů (16). Čínské společnosti zapojené do jejich provádění navíc často upřednostňovaly čínskou pracovní sílu před místní (a obcházele tak vnitrostátní předpisy v oblasti pracovního práva a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), což bránilo partnerským zemím ve využívání projektů k zaměstnání části své vlastní pracovní síly a ve využívání přenosu dovedností.

(11) <https://www.aei.org/china-global-investment-tracker/>.

(12) <http://fec.mofcom.gov.cn/article/fwtydy/tjsj/202302/20230203384457.shtml>.

(13) <https://www.wsj.com/amp/articles/china-global-mega-projects-infrastructure-falling-apart-11674166180>.

(14) <https://www.businessinsider.com/china-spends-twice-us-but-belt-road-initiative-losing-steam-2021-9?r=US&IR=T>.

(15) <https://thediplomat.com/2020/09/will-montenegros-new-government-bring-a-new-china-strategy/>.

(16) <https://www.iai.it/en/publicazioni/how-green-chinas-belt-and-road-initiative>.

4.4.3. Na třetím fóru pro mezinárodní spolupráci v souvislosti s iniciativou Jeden pás, jedna cesta, které se konalo v říjnu 2023, bylo připomenuto, že navzdory jistému vývoji zůstává iniciativa BRI základním prvkem globální strategie ČLR. Iniciativa BRI se v příštích letech zaměří na osm klíčových cílů, aby podpořila vysoce kvalitní růst⁽¹⁷⁾. Mimo jiné se jedná o: 1) rozšíření China–Europe Railway Express, 2) zapojení do transkaspického koridoru, 3) nové obchodní zóny iniciativy BRI, 4) větší přístup k zahraničním investicím, 5) financování inovativních projektů, 6) udržitelný rozvoj, 7) vzdělávání, kulturní a vědecké výměny, 8) podpora integrity a posílení institucí iniciativy BRI.

4.4.3.1. V průběhu fóra byl kromě toho potvrzen závazek Číny více otevřít svůj trh pro zahraniční podniky a bylo přislíbeno více než 100 miliard USD nových finančních prostředků pro rozvíjející se ekonomiky, se zvláštním zaměřením na čínské rozvojové banky a Fond hedvábné stezky, přičemž se zdůrazňuje spolupráce Jih–Jih jakožto prostředek k posílení vazeb s rozvojovými zeměmi a vyvažování vlivu západních zemí⁽¹⁸⁾.

4.5. Hodnocení iniciativy „Jedno pásmo, jedna cesta“

4.5.1. Ačkoli od zahájení iniciativy BRI uplynulo již deset let, EHSV se domnívá, že povaha iniciativy, a tudíž i kritéria pro zařazení projektu do oficiálního seznamu projektů iniciativy BRI jsou stále značně nejasné. EHSV se proto domnívá, že ČLR by v zájmu transparentnosti a jasnosti měla poskytovat přesné a aktuální informace o investičních programech souvisejících s touto iniciativou.

4.5.2. EHSV vyjadřuje politování nad tím, že zahájení iniciativy BRI, a to jak v rámci EU, tak v zemích mimo EU, které se však nacházejí v její blízkosti, vyústilo v nedostatečnou koordinaci infrastrukturních programů mezi EU a Čínou, což vedlo k nejednotnosti v infrastruktuře pro konektivitu. EHSV rovněž poukazuje na to, že investice iniciativy BRI by mohly oslabit vlastnictví vnitrostátních strategických infrastruktur členských států EU.

4.5.3. EHSV poukazuje na naprosto nedostatečnou reciprocitu v hospodářských vztazích mezi EU a ČLR na úkor podniků z EU.

4.5.4. EHSV je hluboce znepokojen tím, že podepisování memorand o porozumění jednotlivými členskými státy EU bez jakékoli koordinace ze strany evropských orgánů by mohlo ohrozit jednotu EU. EHSV rovněž opakuje, že rámec spolupráce „14 + 1“, který zahrnuje devět členských států EU, může vyvolat určitá rizika pro soudržnost EU.

4.5.5. EHSV se domnívá, že nedostatečně posouzené projekty iniciativy BRI by mohly poškodit dlouhodobou konkurenceschopnost EU v důsledku nuceného přesunu technologií do Číny.

4.5.6. EHSV vyjadřuje politování nad tím, že čínské společnosti investující do projektů iniciativy BRI na území EU nezaručují dodržování sociálních práv a práv pracovníků.

4.5.7. EHSV konstatuje, že čínské investice do projektů iniciativy BRI, které nejsou v souladu s finančními předpisy EU, představují riziko, že poskytnou organizovanému zločinu příležitost k praní peněz.

4.5.8. EHSV upozorňuje na znepokojivý jev nadměrného zadlužení v zemích mimo EU a z toho vyplývající ztrátu strategických záruk. K tomu došlo v zemích mimo EU, jako je Pákistán, Tádžikistán, Kyrgyzstán, Šrí Lanka, Maledívy, a v Černé Hoře, která je kandidátskou zemí EU.

4.5.9. EHSV vyjadřuje politování nad tím, že čínské společnosti zapojené do programů iniciativy BRI nedodržují environmentální normy EU, neboť pokračují ve financování a provádění projektů, které nejsou slučitelné se Zelenou dohodou pro Evropu.

4.5.10. EHSV uznává, že iniciativa BRI pouze zaplnila prostor, který byl nedbale ponechán prázdný v „podhodnocených“ EU a jejích členských státech během let 2010–2019. Ačkoli EU již od roku 2007 stanovila v rámci strategie pro Střední Asii strategické priority pro propojení mezi dopravními a energetickými sítěmi, teprve s iniciativou BRI je do této oblasti a dalších oblastí (Balkánu, středomořských a atlantických přístavů, Afriky, jihovýchodní Asie atd.) směřován významný tok investic. V této souvislosti investice čínských společností zcela jistě zlepšily vzájemné propojení infrastruktury v těchto oblastech a strategicky významné intermodální uzly.

⁽¹⁷⁾ <https://www.chinadaily.com.cn/a/202310/18/WS652f416ca31090682a5e92d2.html>.

⁽¹⁸⁾ <http://www.beltandroadforum.org/english/>.

4.5.11. EHSV konstatuje, že EU financovala projekty v rámci iniciativy BRI buď přímo (např. most Pelješac v Chorvatsku), nebo nepřímo (prostřednictvím Evropské banky pro obnovu a rozvoj, Evropské investiční banky a Evropského investičního fondu), aniž by však zajistila nezbytnou koordinaci nebo alespoň dodržování environmentálních, sociálních a dalších norem⁽¹⁹⁾.

4.5.12. EHSV se domnívá, že v souvislosti s iniciativou BRI je zapotřebí rámec pro větší koordinaci mezi orgány EU a 27 členskými státy. Není žádoucí, aby vztahy s Čínou byly ponechány na 27 dvoustranných vztazích nebo aby byly řízeny prostřednictvím jednotlivých memorand o porozumění nebo rámců spolupráce, jako je seskupení 14 + 1. V takovém kontextu mohou stávající mocenské vztahy mezi 27 členskými státy EU sice zvýhodňovat některé státy, ale celkově obvykle upřednostňují pouze Čínu a představují systémové riziko pro EU jako celek. Je proto zásadní zajistit, aby členské státy EU postupovaly vůči Číně společně, a podpořit efektivní komunikaci mezi unijními orgány a Čínou.

4.5.13. EHSV má vážné obavy – environmentální a bezpečnostní – ohledně záměru ČLR využívat arktickou trasu jako severní mořskou trasu iniciativy BRI a usnadnit tak námořní toky přes Malacký průliv.

4.5.14. EHSV vyjadřuje politování nad tím, že v rámci iniciativy BRI nedochází ke skutečnému zapojení místních subjektů (organizací občanské společnosti a sociálních partnerů) do přípravy projektů, jejich monitorování, hodnocení a provádění, a proto chybí důležitý impuls pro sdílení těchto projektů s hlavními cílovými místními aktéry.

5. Pro společnou strategii spojující strategii EU „Global Gateway“ a iniciativu „Jedno pásmo, jedna cesta“

5.1. EHSV doufá, že se brzy vytvoří podmínky pro to, aby se strategie „Global Gateway“, iniciativa BRI a partnerství PGII mohly vzájemně doplňovat, jakožto znamení uvolnění globálních vztahů.

5.1.1. EHSV se domnívá, že **projekty spadající do iniciativy BRI** a prováděné na území 27 členských států EU nebo mimo něj, do nichž jsou však zapojeny hospodářské subjekty z členských států EU (jakožto příjemci, dodavatelé nebo dárci), **stejně jako projekty strategie „Global Gateway“ by měly**

— prosazovat tyto zásady:

- mír a bezpečnost,
- hodnoty EU zakotvené ve Smlouvách,
- lidská práva zakotvená ve Všeobecné deklaraci lidských práv OSN (1948),
- ustanovení Listiny základních práv Evropské unie⁽²⁰⁾,
- dodržování základních úmluv MOP. ČLR ratifikovala šest z devíti základních úmluv. Zbývá ratifikovat tyto úmluvy: Úmluva o svobodě sdružování a ochraně práva odborově se organizovat, 1948 (č. 87), Úmluva o provádění zásad práva organizovat se a kolektivně vyjednávat, 1949 (č. 98) a Úmluva o podpůrném rámci pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci, 2006 (č. 187),

— zajistit tyto cíle:

- cíle udržitelného rozvoje OSN,
- souběžná zelená a digitální transformace,
- evropský pilíř sociálních práv,
- otevřená strategická autonomie EU,
- evropské vlastnictví strategické infrastruktury a výroby EU,
- konkurenceschopnost EU,
- rovné podmínky a spravedlivou hospodářskou soutěž,
- boj proti daňovým únikům a praní peněz.

⁽¹⁹⁾ Evropský účetní dvůr, 2020, Reakce EU na čínskou státem řízenou investiční strategii. Analýza č. 03.

⁽²⁰⁾ Úř. věst. C 326, 26.10.2012, s. 391.

Na základě těchto zásad a cílů proto budou muset projekty iniciativy BRI i projekty strategie „Global Gateway“ následně projít **posouzením hospodářských, finančních, sociálních, environmentálních a právních dopadů**, aby se prokázala jejich vhodnost a slučitelnost s hodnotami EU a výše uvedenými zásadami a cíli stanovenými v tomto odstavci.

5.1.1.1. Posouzení dopadů budou muset provést v přiměřených lhůtách:

- v případě iniciativy BRI: společně EU a členské státy zapojené do projektu BRI,
- v případě strategie „Global Gateway“: EU a státy mimo EU zapojené do projektu strategie „Global Gateway“.

před povolením zahájení těchto projektů na území EU nebo zapojení hospodářských subjektů EU (v případě iniciativy BRI) nebo v případě strategie „Global Gateway“ ve státech mimo EU.

5.2. EHSV je ochoten pořádat v rámci kulatého stolu EU–Čína pravidelná setkání, na nichž by se diskutovalo se zástupci organizací občanské společnosti a sociálních partnerů o iniciativě BRI a strategii „Global Gateway“ s cílem zdůraznit silné a slabé stránky obou programů a související možná řešení, a žádá, aby tato setkání mohl pořádat.

V Bruselu dne 14. prosince 2023.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Oliver RÖPKE